

รหัส ๑: งานที่สร้างองค์ความรู้ใหม่เชิงทฤษฎีของหลักแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

ที่ :	๑
รหัส :	๑
ชื่อเรื่อง :	เศรษฐกิจพอเพียงภายใต้การเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย
คณะผู้ศึกษา :	อรสุดา เจริญรัต
สถาบัน :	สถาบันวิถีทรรศน์
ลักษณะ :	งานวิจัย / ๒๕๕๖
ประเด็น :	กรอบแนวคิดทางทฤษฎีของเศรษฐกิจพอเพียง
วัตถุประสงค์ :	เพื่อทำความเข้าใจปรากฏการณ์การเกิดขึ้น การดำรงอยู่ และการปรับตัวของเศรษฐกิจพอเพียงว่า ภายใต้บริบททางสังคมที่เปลี่ยนผ่านจากสังคมประเพณีเข้าสู่สังคมทันสมัยนั้น เศรษฐกิจพอเพียงสามารถดำรงอยู่และปรับตัวไปโดยมีเงื่อนไข ปัจจัยและกระบวนการอย่างไร โดยได้กำหนดนิยามและขอบเขตของเศรษฐกิจพอเพียงว่า ประกอบด้วยกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ๔ ประการ คือ การผลิต การบริโภค การแลกเปลี่ยน และการจัดสรรผลผลิต
แนวคิด :	๑. เศรษฐกิจพอเพียงในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ๒. เมื่อหมู่บ้านต้องประสบกับการเปลี่ยนแปลงจากความทันสมัยต่าง ๆ เช่น การมีถนนตัดผ่านเข้าหมู่บ้าน มีผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างสังคมหลายด้าน ทำให้อำนาจในการจัดการทรัพยากรของชุมชนถูกระทบ ผลที่เกิดขึ้นคือ บรรทัดฐานที่เคยมีบทบาทในการกำหนดและควบคุมกิจกรรมทางเศรษฐกิจจำเป็นต้องปรับตัวไปภายใต้การจัดระเบียบสังคมใหม่ที่มีลักษณะแตกต่างไปจากเดิม เป็นต้นว่า การสร้างบรรทัดฐานแบบพึ่งพาอาศัยกัน และการสร้างเครือข่ายที่ทำให้บุคคลมาสัมพันธ์ในเรื่องเกี่ยวกับชุมชนขึ้นมาเพื่อสนับสนุนและทดแทนความสัมพันธ์แบบพึ่งพาในระบบเครือญาติที่มีบทบาทน้อยลงเมื่อเทียบกับในอดีต ดังนั้น จึงพบว่า ภายในหมู่บ้านได้เกิดการรวมกลุ่มกันในรูปแบบต่าง ๆ ภายใต้ระบบการจัดการรูปแบบใหม่ที่เกิดจากความร่วมมือของหลายฝ่าย นำมาสร้างกระบวนการเรียนรู้ใหม่ร่วมกันของชุมชน ปัจจัยเหล่านี้ทำให้เศรษฐกิจพอเพียงยังคงดำรงอยู่ได้ในชุมชนท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของบริบทแวดล้อมได้อย่างยั่งยืน
วิธีการศึกษา :	ผู้ศึกษาใช้วิธีวิทยาการศึกษาเชิงคุณภาพ และสร้างข้อสรุปจากทฤษฎีฐานรากมาใช้ในการอธิบายและเข้าใจปรากฏการณ์ดังกล่าว สำหรับการรวบรวมข้อมูลเพื่อตอบปัญหาการวิจัยนั้น ผู้ศึกษาได้ใช้วิธีการเลือกสนามศึกษาแบบเฉพาะเจาะจง กล่าวคือ เลือกพื้นที่ที่มีคุณลักษณะตามนิยามและขอบเขตของเศรษฐกิจพอเพียง โดยพิจารณาจากลักษณะกิจกรรมทางเศรษฐกิจหลัก ๔ ประการ ตามที่ได้กำหนดไว้
พื้นที่ดำเนินการ :	ไม่ระบุ
บทสรุป :	จากการศึกษาพบว่า เงื่อนไขสำคัญที่สุดของการเกิดขึ้น การดำรงอยู่และการปรับตัวของเศรษฐกิจพอเพียงคือ การที่ชุมชนหรือหมู่บ้านยังคงอำนาจในการควบคุมดูแลจัดการทรัพยากรต่าง ๆ ของตัวเอง อำนาจดังกล่าว นับเป็นรากฐานสำคัญที่นำไปสู่การสร้างและพัฒนาระบบการจัดการที่มีประสิทธิภาพสำหรับการดำเนินชีวิตด้านต่าง ๆ ในรูปแบบบรรทัดฐานของหมู่บ้านที่ปรากฏอยู่ในจารีตประเพณี วัฒนธรรม ความเชื่อ หรือพิธีกรรม ซึ่งเป็นผลเชื่อมโยงจากอิทธิพลของโลกทัศน์และระบบคุณค่าชุมชน ปัจจัยดังกล่าวนี้เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เศรษฐกิจพอเพียงสามารถปรับตัวไปตามบริบทสังคมที่เปลี่ยนผ่านจากสังคมประเพณีเข้าสู่สังคมทันสมัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ
ข้อเสนอแนะ :	รัฐในฐานะเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการช่วยเหลือสนับสนุนชุมชนเหล่านี้ สามารถส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพได้โดยการกำหนดนโยบายที่เอื้อต่อการกระจายอำนาจจากส่วนกลางให้มากขึ้นพร้อมๆ กับการช่วยเหลือและสนับสนุนให้ชุมชนสามารถพัฒนาความเข้มแข็งของตนเองด้วยการสร้างกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายร่วมกัน ตามแต่สภาพปัญหาของแต่ละพื้นที่ ซึ่งกิจกรรมต่าง ๆ ดังกล่าวนี้นี้มีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาให้เกิดขึ้นบนความความสัมพันธ์ที่อยู่บนพื้นฐานของทุนทางสังคม (Social Capital) ของชุมชน